

Kronika

Slovenski pesniki v Moskvi

A. Surkov: „S pomočjo pesmi“. Založba „Sovpisatelj“, Moskva, l. 1937.

Prav čudno zveni vest, da se je Rusija spomnila na slovenske pesnike. Rusi so bili doslej zaposleni z novimi izdajami priznane svetovne literature in mnogo naprednega, kar je zavrgel stari družbeni red, je bilo objavljenega. Niz pisateljev je tu doživel svojo renesanso, nekateri so pa celo zagledali luč sveta v današnji Rusiji (prva je izdala Zbrane spise velikega idealista-bojevnika Romain Rollanda). Toda novi književniki se razgledujejo po vsem delu človeškega duha in zainteresirala jih je tudi močna struja slovenske moderne lirike. V teku zadnjih dveh let se pojavljajo Klopčičeve pesmi v moskovskih dnevnikih (1936. leto) in mesečnih revijah (1937. leto). Sprejete so bile z resničnim zanimanjem. Pri tem se ni poudarjala zgolj, rekli bi, njih tendenciozna stran. Opazila se je globoka ljubezen do ljudstva v rudarskih pesmih. Mogoče bi Rusom ta lirika lahko malce nadomestila njihovo čisto liriko, ki šepa, odkar je umrl Bagricki.

Seveda ne gre pretiravati. Tu ni neka vseslovanska vzajemnost kakšne budalaste Mermoljevke po sredi. Sodobnemu Rusu prija danes monumentalna, epična lirika in slovenska pesem mu ni sorodna. Sedaj se zelo goji klasika in liriki, kot je bil stari Nikitin ali pa še starejši Kolcov, so skorajda pozabljeni. To je povzročil čas, ki vzbuja drugačne emocije. Vendar ni bila sprejeta slovenska lirika kot neke vrste etnografična delikatosa: trpljenje in up, ki živita v njej, prihajata iz srca in to služi za kriterij. Če bi kdo iztaknil velikega zamorskega pesnika, bi ga seveda z veseljem povzdignil nad vse drugo. Zanimanje za tujo literaturo izhaja iz univerzalnosti sodobnega ruskega kulturnega gibanja. Mladina zavrača pesnike prehodne teme, pesnike, v katerih je zadnji up zmešan z umiranjem, toda ko doseže svoj namen, poseže po njihovih umotvorih, če so napisani s krvjo, in jih uživa ter imenuje za svoje.

Aleksej Surkov, sposoben moskovski poet, avtor vrste pesmi in popevk, ki jih poje ljudstvo, dovteten za melodičnost, je priobčil v svoji knjigi prevod 24 pesmi, ki so Župančičeve, Kosovelove, Klopčičeve in Seliškarjeve.

Al. Surkov je pri prevajanju imel namen, dati Rusom slovensko poezijo, kot velja zdaj za vse ruske prevajalce geslo, da naj prevodi seznanijo rusko javnost s tujo kulturo, s tujim življenjem in tujim ozračjem, ker samo resnica nekaj velja. Kaj si Rus o tuji kulturi misli, je njegova zadeva; naj sodi javnost. Če je kultura samobitna in sveža, jo bodo vsaj pravilno ocenili. Zaradi tega so mnogi ruski prevodi umetnine zase. Surkov je teh nekaj pesmi izbral tako, da bi omogočile kolikor mogoče živo predstavo o pesniku. Pričenja s Kosovelovimi, z njegovim navidez mirnim, pobožno pripovedujočim, ampak pretresljivim krikom ranjene duše. Sledijo: „Kdo je hodil“ (sploh najboljši prevod), ledena „Starka za vasjo“, „Oj kako dolgo“, „Glad“, „Predobedna sonata“. V „Starki za vasjo“ pa zveni poslednji klic: „Vse, oj vse bi vam moral dati“ poenostavljeno: „Vsě, o vsě gotov ja oddat!“

Če je Surkov Kosovela še umel, je pa stvar z Župančičem slabša. Zunanja konstrukcija še zadovoljuje, čeprav so zamenjane moške rime z ženskimi ravno tam, kjer bi morale biti izrecno moške. Toda neprijetno poenostavljenje, ki sem ga že omenil, je privedlo do vsebinskih zmot. N. pr. — druga kitica „Gladu“:

Ne uspéjet javítsja dlja tréby póp,
Kak roždžěni reběnok ljážet v grób.
— Nje hnýkaj, Ana! — Ah, Andréj,
Zoví popá, begí skorěj! (??)
Už pozno, žena, i žalj grošej.
Zver žadina, gore ty našel — (??)

Ni zlobnega pogovora: „Ha, štej jih doma, cekine, štej! Daj, daj — saj imaš, za mašel!“ Zaradi podobnih zmot so slike enostranske in malce brezbarvne. Toda ista pesem ima prelep konec:

Ty vídiš zvérja glazá v glazá.
Zdavít jegó pétlej, i krépče svjazát!
Gljadí, on nasmjěsljivo mášet,
i pljášet, pljášet...

Prav tako je z „Žebljarsko“ (Gvozdilščiki). Lahkotni ritem, ta mrzlični ritem dela se spreminja v ruščini v delo orjakov, v ritem težke industrije:

Do poldnja s rassveta,
Do poldnja s rassveta... itd.

Lahka melodija delavnic: — Pol treh, pol treh, spet puha nam meh, — se razvije v prevodu v orjaški takt:

Vzdoh — vzmah, vzdoh — vzmah,
Voj buri v mehah!

To je bolj podobno Siegfriedu, ko si kuje meč v gozdu. Zmagoslavna „Kovaška“ (Kuzneci) je najbolje prevedena:

Vse: bratja — šahtěry iz Idriji, iz Trbovelj,
Litejščik gorenjskij iz Kaplji, iz Borovelj,
iz Nabrežinij kamenščik bjelij,
Devinski ribak zagorelij,
Triestskije gruščiki, sila našego kraja, —
Každij budto rezcom izkusnim izvajan; itd.

Še enkrat glede poenostavljanja: vzrok je pač ta, ker prevajalec ne obvlada slovenskega jezika. Nagajala mu je tudi Kosovelova lirika: Ne od lastnih — od tujih krivic ugaša in je brez moči. Kot ranjeno golobico zanaša jo val krvi. Prevod:

Nje ot sčastja(?) — pod gnětom nepravd tjažělim,
Zamyrajjet duša.
Tak ranjenij v serce tonet golub,
v žarkoj krovi.

Vsekakor pa je Surkov našel za vsako teh pesmi nove besede; misel je zajeta v lepo rusko obliko. Manj razgibane Seliškarjeve in Klopčičeve se lažje prevajajo. Tista groba naivnost Klopčičevih rudarjev, ki ravno dela pesmi lepe, se dobro čuje v ruščini. Klopčiča je doslej mojstrsko prevedel samo Bezimenski.

Surkov je prevajal z resnobo, ki jo le redko srečamo pri prevajanju neznanih poetov. Prevodi so uspeli vzlic mnogim hibam, katerih glavna je — odtujenost od slovenske javnosti.

Pesmi niso komentirane. Označba „Iz slovenskih pesnikov“ ter navedba zbirk, iz katerih so pesmi vzete, je vse. Kakor se čuje, nadaljuje Surkov svoje delo in škoda je le, da bo široka javnost spoznavala slovenske pesmi, pri tem pa vendarle ne bo skoraj nihče vedel, kakšen narod smo.

Jurij Rus.